

Af Saga af *Viga-Styr ok Heidarvígum**), saaledes som vi lære den at kjende af et Fragment, der blev reddet fra den store Ildebrand i Kjøbenhavn i 1728, erfare vi, hvorledes *Styr* fra Berserk Lava blev dræbt, og hvorledes Goden Snorri besluttede at hævne hans Død paa Mændene fra Borgefjord. Vendettaen fordrede Blod, og efter et vældigt Slagteri endte det med, at en vis *Barði Guðmundsson* optraadte i Kampen. Han hørte vistnok hjemme paa Gaarden Lille Borg, og hans Fosterfader var *Thórarinn* fra Lækjamót i Vididal. Denne hjalp ham, da han — i Tiden mellem 1013 og 1021 — med atten Mand drog ind i Hvitádalen for at udføre sin Blodhævn. Der fandt nu et større Slag Sted, da Parterne blev hjulpede af Venner og Bekjendte.

Hvorledes Udfaldet til Slutning blev, vides ikke ad bestemt Vej, da Sagaen just her mangler et Afsnit. Traditionen kommer os imidlertid til Hjælp. Ifølge Kaalund**) findes der nemlig et Sagn, som gaar ud paa,

*) Íslendinga sögur II. Kbh. 1847.

**) Kaalund: Island II. Side 21—22.

at Barde, da han efter Togtet til Borgefjord kunde vente Ufred Syd fra, derfor lod Virket indrette til Forsvar samtidig med, at han lod holde Udkig fra to af de højeste Tinder i Omegnen, hvorfra man kunde se, hvem der nærmede sig over Tvidægra eller Arnarvatnsheden. Saa snart Fjendens Nærværelse forkyndtes, begav han sig op i Virket med sine Folk. Her udholdt han med Held et Par Ugers Belejring. Da han til Slutning havde Brist paa Proviant, fik han Fjenden til at tro, at han endnu havde rigelige Forraad, idet han slyngede de sidste Rester ud iblandt dem, hvorpaa disse mistvivlede om at kunne udrette noget og drog bort.

Borgarvirki er tidligere beskrevet af *Vidalin, Jón Olavssön, Eggert Olavssön, Björn Magnússon Ólsen**) o. fl. Endvidere findes i: *W. G. Collingwood og Jón Stefánsson: „A Pilgrimage to the Saga Steads of Iceland, Ulverston 1899“*, nogle Tegninger, der supplere de i denne Afhandling gjengivne.

*) *Björn Magnússon Ólsen*: Borgarvirki: „Árbók hins íslenska fornleifafjelags 1880—81. Side 99.

Sjøopmaalinger under Island og Færøerne.

Af Kaptajn i Flaaden **R. Hammer.**

De i 1898 med Skonnerten „Diana“ under da-værende Kaptajn *G. Holms* Kommando paabegyndte Opmaaling og Fiskeriundersøgelser under Islands Østkyst ere fortsatte i Aar under Kommando af denne Artikels Forfatter.

Indtil for faa Aar siden var Kjendskabet til Bundforholdene omkring Islands Kyster og særligt paa Østkysten meget mangelfult, og, trods der her færdes mange hundrede Fiskerskibe, var den Vejledning, som Færerne i tykt og taaget Vejr kunde erholde af vore Søkort, omtrent lig Nul. De aarligt opsendte Stationskibe have vel betydeligt forbedret Kortene ved at lodde overalt, hvor de færdedes, men nogen regulær Opmaaling kunde paa Grund af Stationsskibets andre Hverv ikke udføres. Denne længe tiltrængte, regulære Opmaaling blev paabegyndt i Fjor, og det er nu i disse 2 Aar lykkedes at kortlægge de store udstrakte Flakke og Fiskebanker, som ligge udenfor Islands Østkyst paa en Strækning fra Langenæs til udfor Beru Fjord. Samtidig ere saa godt som alle de paa Østkysten

liggende mere eller mindre dybe Fjorde kortlagte og deres Bundforhold og Fiskebestand undersøgte.

Det har ved Opmaalingen vist sig, at Flakkene med under 100 Favnes Dybde paa flere Steder strække sig 50 à 60 Kml. ud fra Kysten, men disse Flakke gjennemskæres af dybe Render, som med over 100 Favnes Dybde strække sig undertiden indtil nogle faa Kml. fra Land. Paa de Rygge, som paa denne Maade dannes imellem Dybene, ligge de udstrakte Fiskebanker, som give Island dets Fiskerigdom, og hvorfra mange hundrede fremmede Fiskerskibe og islandske Fiskebaade optage Torsk i millionvis. Af disse Banker have kun faa været kjendte tidligere, og et nøjagtigt Kjendskab til deres Beliggenhed og Bundforhold spiller ikke alene en stor Rolle for Fiskerierne, men ved Hjælp af de paa Grundlag af Opmaalingerne udarbejdede Kort vil det nu være muligt for Skibe at bestemme deres Plads og navigere med Sikkerhed, selv naar Taage og Tykning skjuler Landet for dem.

Inde paa Fjordene er der af Hensyn til Fiske-

rierne blevet foretaget vidtstrakte Undersøgelser, bl. a. for at paavise de Steder, hvor Fiskeri med Snurrevaad kan drives med Udbytte. Det gjælder ved disse Undersøgelser ikke alene om at konstatere, hvor Fisken opholder sig, men ogsaa om at paavise de Steder, hvor Fiskerne kunne drive Snurrevaadsfiskeri uden at risikere, at deres Garn blive iturevne af Skjær og fremstaaende Klippetoppe. Man skulde tro, at den driftige islandske Fiskerbefolkning allerede forlængst var fortrolig med disse for Fiskeriet saa vigtige Ting, men det er af flere Grunde ikke Tilfældet. For det første har Snurrevaadsfiskeri indtil de seneste Aar saa godt som været ukjendt paa Island, da Islændernes Tragten kun gaar ud paa at fange Torsk, som fiskes paa Krog, medens de sjældent søge de saa fortrinlige Fladfisk, Rødspætter og Helleflynder, som nu lokke saa mange fremmede Trawldampere til disse Egne, og for det andet har det fra Arilds Tid været Skik og Brug mellem Islænderne at hemmeligholde de gode Fiskepladser for hverandre.

Hvad der i høj Grad vanskeliggjør de foretagne Undersøgelser og Opmaalingen under Island, er det urolige og ustadige Vejr, som er saa hyppigt under disse Kyster, og særligt lægger den megen Taage, som om Sommeren findes i disse Egne, betydelige Hindringer i Vejen. Ved Beru Fjord paa Sydøst-Kysten af Island findes der saaledes — ifølge meteorologisk Institut — gennemsnitlig Taage i 212 Dage af Aaret, og i de 3 Sommermaaneder Juni, Juli og August gennemsnitlig 67 Taagedage af 92. For at kunne maale op i større Afstande fra Land er det selvfølgelig nødvendigt at kunne se Landet, men det hører til Sjældenhederne, at de islandske Fjælde ere blottede for Skyer, saa at de kunne ses og kjendes paa store Afstande. Den nu forløbne Sommer har i Modsætning til Sommeren herhjemme ikke været gunstig for Opmaalingen. I Maj Maaned var Vejret meget uroligt med hyppige Snestorme, og senere paa Aaret faldt det i med en Taageperiode, som varede næsten uafbrudt i 4 Uger. I de 3 Maaneder „Diana“ færdedes under Kysterne, har der tilsammenlagt kun været 9 Døgn, i hvilke Opmaaling paa store Afstande fra Land har kunnet finde Sted. Et Gode er der dog ved Sommeren deroppe, og det er, at det ikke bliver mørkt om Natten, saa at man paa de gode Dage kan arbejde hele Døgnnet rundt, og skjønt dette er anstrengende Tjeneste, er det dog lykkedes en enkelt Gang at kunne fortsætte Maalingerne Dag og Nat 3 Døgn i Træk. I saadanne Perioder kan der udrettes meget, og dog er det kun ved Hjælp af nogle særdeles praktisk indrettede Loddemaskiner, at det har været muligt i saa

kort Tid at præstere saa stort et Opmaalingensarbejde. Det er ikke mange Aar siden, at et Skib, hver Gang det vilde maale Dybder, som vare større end 12 à 15 Favne, maatte stoppe for at lodde, men de senere Aars rivende Fremskridt paa alle tekniske Omraader have ogsaa her gjort deres Virkning, og nu til Dags kan man hurtigt og sikkert maale Dybder til henimod 200 Favne, medens Skibet uafbrudt løber med 8 à 10 Mils Fart gennem Vandet.

Maalingerne foretages ved Hjælp af en dansk Opfindelse, nemlig det af Kaptajn *Rung* konstruerede, fortrinlige Universal-Bathometer, som har vist sig at være til uvurderlig Nytte for Søopmaalingerne. I den danske Marine har der til Opmaalingen i de senere Aar været taget henimod 100,000 Lodskud (Dybder) med dette Apparat, men mærkkelig nok har det endnu ikke naaet nogen videre Udbredelse, hverken i den danske Koffardflaade eller i fremmede Mariner. Princippet for Apparatet er at maale Vandmassens Tryk ved Bunden, og for at faa det til at synke hurtigt, er det ophængt i en tynd Staaltraadslinje, som findes oprullet paa en Tromle, fra hvilken Linen kan løbe ud uden stor Modstand. I Reglen er Apparatet saaledes installeret, at hele den udløbne Linelængde maa hales ind med Haandkraft. Naar der loddes paa c. 100 Favnes Dybde, er dette baade et besværligt og trættende Arbejde. Om bord i „Diana“ anvendtes derfor et af Løjtnant i Marinen *A. Nielsen* konstrueret, meget sindrigt Apparat, hvorved Loddemaskinen, saa snart Indhivning skal finde Sted, sættes i Forbindelse med Skrueaxlen, saa at alt det anstrengende Arbejde besørges af Skibsmaskinen og omtrent i den halve Tid af den, der medgaar til Indhivning med Haandkraft.

Resultatet af disse Opmaalingen og Fiskeriundersøgelser ere nu under Udarbejdelse ved Søkort-Arkivet, og forhaabentlig vil det ikke vare længe, inden nye Kort over Østkysten af Island med dets dybe Fjorde kunne udkomme, saa at et længe følt Savn derved kan blive afhjulpet for de mange, som færdes paa denne ofte ugjæstmilde Kyststrækning.

Den sidste Maaned af „Diana“'s Togt blev anvendt til Paabegyndelsen af en Opmaaling omkring Færøerne. Ogsaa omkring disse Øer findes udstrakte Flakke og Fiskebanker, som hidtil have været tildels ukjendte. I Aar har Generalstabens topografiske Afdeling afsluttet sine Arbejder med Kortlægning af disse Øer, et Arbejde som er udført under store Vanskeligheder, men med en høj Grad af Samvittighedsfuldhed og Akkuratess. Der er derved dannet et Grundlag for Søopmaalingen, som er af overordentlig stor Betydning

for denne, men ogsaa omkring disse Øer lægger Vejrliget mange Hindringer i Vejen, og her, ligesom paa Island, er det særlig Taage og usigtbart Vejr, som ere Opmaalernes værste Fjender. Her er imidlertid endnu et stort Arbejde at udføre, og man maa haabe,

at der i de nærmest kommende Aar kan tages fat med Kraft, saa at det ikke skal være længe, inden et nyt Søkort over disse Øer kan udkomme, hvilket kan supplere det snart foreliggende fortrinlige Landkort.

Den VII. internationale geografiske Kongres i Berlin.

Den syvende internationale, geografiske Kongres, som afholdtes i Berlin i Dagene fra d. 28. September til d. 4. Oktober, blev en smuk Succes og havde faaet stor Tilslutning, saavel i Tyskland som i Udlandet. Deltagerne i Kongressen skyldte Lederne af det store Arbejde, som det er at organisere en saadan Kongres, en varm Anerkjendelse og Tak for, at Udbyttet blev saa righoldigt, og for at alt i enhver Retning var lagt saa godt til Rette for dem. Skjønt saare mange have deltaget i det omfattende, forberedende Arbejde, der paabegyndtes for et Aar siden, tilfalder sikkert en meget stor Del af Æren for den vellykkede Kongres dennes ansete Præsident, Professor ved Universitetet i Berlin, Friherre v. *Richthofen*, og den utrættelige Generalsekretær, Kaptajn *Kollm.*

Kongressen afholdtes i den preussiske Landdags Deputeretkammers nye Bygning, i hvis store smukke Mødesal Aabningsmødet og Hovedmøderne fandt Sted, medens Bygningens andre rummelige Lokaler, af hvilke flere ere elegant udstyrede, afgav Plads for Gruppemøderne, ligesom der var sørget for, at Kongresmedlemmerne i Kongresbygningen omgaves med en Komfort, der gjorde denne til et særdeles behageligt Opholdssted, ogsaa udenfor de egentlige Møder.

Vi skulle ikke nærmere opholde os ved det festlige Aabningsmøde, paa hvilket bl. a. Hs. kgl. Højh. Prins *Albrecht af Preussen* bragte Kongressen en Hilsen fra Kejser *Wilhelm*, og overhovedet blot i korte Træk omtale Kongressens Arbejde, der for Enkeltmand var ganske umuligt at følge i sin Helhed paa Grund af Foredragenes store Mængde. Disse omfattede fysisk og historisk Geografi, Kartografi, Oceanologi, Geomorfologi, Antropogeografi, Klimatologi, Rejser, Undervisning m. m.

Ligesom paa den for fire Aar siden i London afholdte geografiske Kongres spillede Polarforskning en betydelig Rolle og da ikke mindst de paatænkte Forskninger i de antarktiske Egne, hvortil der, som bekjendt, formentlig

i Aaret 1901 vil blive afsendt tvende store Expeditioner, en tysk og en engelsk, som samtidigt ville komme til at operere og anstille en Række videnskabelige Iagttagelser i forskellige Egne omkring Sydpolen. Planerne for disse Expeditioner — for den tyske Expeditions Vedkommende er den af sine Undersøgelser i Grønland bekjendte tyske Professor, Dr. *Erich v. Drygalski* udset som Leder af de videnskabelige Undersøgelser — gave Anledning til interessante Diskussioner, i hvilke Mænd som Professorerne *Neumeyer*, *Nansen*, v. *Drygalski* og *Mohn*, Sir *Clements Markham*, Sir *John Murray*, General *Greely* o. fl. deltog. Et Møde, paa hvilket Professor *Nansen* holdt et Foredrag om „Fram“-Ekspeditionens oceanografiske Resultater, havde fyldt den store Mødesal til sidste Plads, en god Stund forinden Foredraget begyndte, og den berømte Polarfarer var ved denne Lejlighed som overhovedet ved andre Lejligheder, bl. a. ved de selskabelige Festligheder, Gjenstand for stor Hyldest.

Den Interesse, som Geografi og, hvad dermed staar i Forbindelse, er Gjenstand for i Tyskland, gav sig et fyldigt Udslag paa Kongressen ved det betydelige Antal Foredrag af tyske Geografer og disses Deltagelse i Diskussionerne, ligesom der fra tysk Side stilledes flere af de Forslag til Resolutioner, der vedtoges af Kongressen. Det vedtoges saaledes bl. a. at udnævne en international Kommission til Fremme af Samarbejde vedrørende magnetisk-meteorologiske Iagttagelser m. m.; Ønskeligheden af Indførelsen af ensartet Maalsystem for alle geografiske Undersøgelser samt Indførelse af Centigradtermometerskalaen pointeredes; Nedsættelse af en international Kommission angaaende den suboceaniske Nomenklatur m. m. vedtoges; Ønskeligheden af Oprettelsen af et internationalt, seismologisk Selskab udtaltes; Kongressen udtalte sig for Ønskeligheden af, at der vedtoges forskellige Bestemmelser med Hensyn til kartografiske Arbejder m. m.

Som det vil ses af nedenstaaende, vedtoges ogsaa et fra dansk Side stillet Forslag.